

Author: Giustra, Martina
Affiliation: University of Pécs
Title: YELLOW AIRSHIP
Citation: Metszet, Vol 14, No 6 (2023), pp 28-33,
<https://doi.org/10.33268/Met.2023.6.2>
Received: 19 June 2023
Accepted: 27 October 2023
Published: 21 November 2023

INTERCABLE ARENA, BRUNICO, ITALY;
ARCHITECTS: CeZ ARCHITETTI

You can dance, race, glide or jump on ice. Ice skating in its various forms is now a sport open to all, whether you want to train as a professional or just taste the excitement of sliding along on a thin pair of blades. The growth of interest in ice skating has led to the development of new dedicated arenas such as this one in Italy. The airship like roof structure covers both the indoor and outdoor ice rinks which are built into a manmade hill.

01

02

SÁRGA LÉGHAJÓ

INTERCABLE ARENA | BRUNICO (BRUNECK), OLASZORSZÁG

A jég sportoknak Brunicóban és általában a Puster-völgyben nagy hagyománya van; mindig is ezeket úzták a legtöbben. A régi Rienz stadion 1954-ben épült, 1972-ben, 1990-ben, 1996-ban és 2005-ben különböző átalakítási munkálatokat végeztek rajta. Napjainkra azonban már így sem felelt meg egy modern arénával szemben támasztott követelményeknek. Elhatározták, hogy Brunicóban és az egész Puster-völgyben egy olyan modern jég sport-infrastruktúrát hoznak létre, amely a jég sporttevékenységek befogadásán túl rendezvényeknek (koncertek, kiállítások, vásárok stb.) is otthont adhat. A városban már 1930-ban is játszottak jégkorongot, a HC Val Pusteria pedig 1954 óta az olasz első osztályban versenyez. Az ifjúsági szektorban 200 tinédzser játszik sikeresen nyolc korosztályban (a kezdőtől az U20-as korosztályig).

- 01 Az épület nem képez akadályt, de üvegfelületein keresztül kintről és bentről is élvezhető a környező Puster-völgyi táj
- 02 Az Intercable Arena főbejárata

ÉPÍTÉS | ARCHITECT
CeZ Architetti

FOTÓ | PHOTO
Davide Perbellini

SZERZŐ | AUTHOR
Martina Giustra

—A létesítmény számos csoportot szolgál ki:

- jégkorong: HC Val Pusteria
- jégkorong: amatőr csapatok
- broomball (gyeplabdához hasonló, jégen űzött sport): amatőr csapatok
- műkorcsolya: PusterIceClub
- gyorskorcsolya: rövid pálya
- stock sport („bajor curling”)
- korcsolyázás: közönség számára
- testnevelés és iskolai sport (minden jeges sportág)

A PÁLYÁZAT

—2014-ben Brunico önkormányzata egyfordulós, meghívásos pályázatot hirdetett meg, előválogatással. A pályázatra 72 építésziroda jelentkezett, közülük 20-at hívtak meg, és 18-an adtak be pályázatot a megadott határidőn belül. A zsűri 2014. 10. 09-én úgy döntött, hogy nem ítéli oda az első díjat. A döntést követően a pályázat kiírója felkérte a három második díjast, hogy vizsgálják felül a tervüket. A tárgyalásos eljárásban 2015. 05. 20-án a CeZ Calderan Zanovello Architetti tervét ítélték a legjobbnak. A pályamunkát a bizottság karakteres, megfelelő és tartalmas javaslatnak

ítélte. A funkciók négy szintre való felosztása, a hosszú és enyhe feljáró rámpa és a világos belső gyűrűs felosztás révén a terv jól szervezi az épületen belül a funkciókat. Az épített tömeg vízszintes felosztása egy alaptömegre és a fölé függesztett lebegő tömegre lehetővé teszi a projekt nagyon hatékony illeszkedését a városi és táji környezetbe. [1]

A TERV

—A város nyugati szélén a vízszintes vonalak dominálnak. A Brunico-medence laposan terül el San Lorenzo irányában, míg Riscone és Falzes (Pfalzen) fennsíkjaival túl a távolban hegycsúcsok emelkednek ki. [2] A völgy a sűrű beépítésű központ szélén már régóta urbanizált terület, ahol a még meglévő mezőgazdasági területek váltakoznak vasúti és közúti töltésekkel, elhagyott laktanyákkal, sportlétesítményekkel, parkolókval, nagy iskolakomplexumokkal és ipari üzemekkel. Az épület alkalmazkodik ehhez a horizontális dominanciához, és topográfiai lehorgonyzásra törekszik a tájban.

—A jégstadion két elemből áll: egy mesterséges dombból és egy tetőből, amely ezt befedi. A telek északi

03

szélétől a talaj fokozatosan felemelkedik, és három méter magas platformot alkot, amely úgy emelkedik ki a földből, mintha geológiai vetődés nyomta volna fel. Ebből a hatalmas alaptömbből a külső és belső jégpálya két mélyedést metsz ki, amelyek 3 méterrel a talajszint alatt helyezkednek el. A tető ezzel szemben plasztikus tömb, egy lenyce alakú tárgy, egyfajta szárny, amely könnyedén lebeg a „mesterséges táj” felett, vagy egy másik metaforával élve, egy léghajó teste, amelyet a V alakú oszlopok horgonyoznak a talajhoz. A formai gesztus egyszerűsége – egy alapsík, amely felett egy repülőgép síklik – különböző értelmezéseket és képzettársításokat tesz lehetővé: bizonyos téli hajnalokon, amikor a reggeli köd szétterül a völgyfenék felett, ez a repülő test eltűnik a légköri párák között, és ködfátyolra hasonlít.

—A stadiont közelről szemlélve, abba belépve az a benyomásunk támad, mintha egy óriási léghajó alatt haladnánk. A poliurea tetőbevonatnak köszönhetően a tetőhéj olyan, mintha egy belső erő feszítené egy vékony hártát egy láthatatlan fémszerkezethez. A tető olyan, mint egy indulásra kész Zeppelin, amelyet a földhöz rögzített kötelek – a V alakú oszlopok – tartanak lent. A stadion maga a közrezárt tér, a kettő közötti űr, amelynek alakját a talaj domborzata és a tető felfüggesztett teste határozza meg. Fent és lent zárt, de oldalt nyitott, vizuálisan átjárható, ily módon egy összefüggő köztér részévé válik, amely magában foglalja az egész területet: az előudvart a külső

jégpályával, az épület oldalain lévő teraszokat és az erdőn keresztül a Waldheim útra vezető összekötő utat.

—Az együttes nincs bekerítve. A jégpalota nem hermetikusan lezárt pavilon a parkolók sivatagának közepén, nem olyan épület, amely elszigeteli magát a közvetlen környezetétől, hanem olyan hely, ahová az emberek szívesen térnek vissza. A város szélén olyan lesz, mint a táj fölé emelt pódium, ahonnan egyik oldalról a régi város tornyaira látni a közeli iskola területén túl, a másik oldalon pedig a Brunico-völgyet nyugaton lezáró Sonnenburg sziklás bástyáiban gyönyörködhetünk.

—A hazai csapat szurkolói egy ferde rámpán keresztül jutnak be az arénába, amely a telek szélétől dél felé emelkedik. Különösen népszerű események és fontos mérkőzések alkalmával ennek a szintnek egy részét további parkolóhelyként használják. Normál körülmények között azonban szabad marad, egy közterület, amely magában foglalja a tetővel fedett részt és a külső pályát. Ez utóbbi a tér szintjénél körülbelül 5 méterrel alacsonyabban helyezkedik el, így bárki számára látható, aki áthalad a téren. A tér és a jégpálya pereme közötti szegélyt lépcsőkkel alakították ki, amelyeken le lehet ülni és csodálni a korcsolyázók pályáját vagy a hokisok edzését. A rámpa végén található a külső jegypénztár, innen lépcső vezet közvetlenül a korcsolyapályák szintjén található nyilvános korcsolya-, iskolai sport- és curlingpálya bejáratához. A terepalakítás lehetővé teszi, hogy a nézők egy mindössze 2,9%-os lejtésű rámpán keresztül közvetlenül elérjék

04

05

06

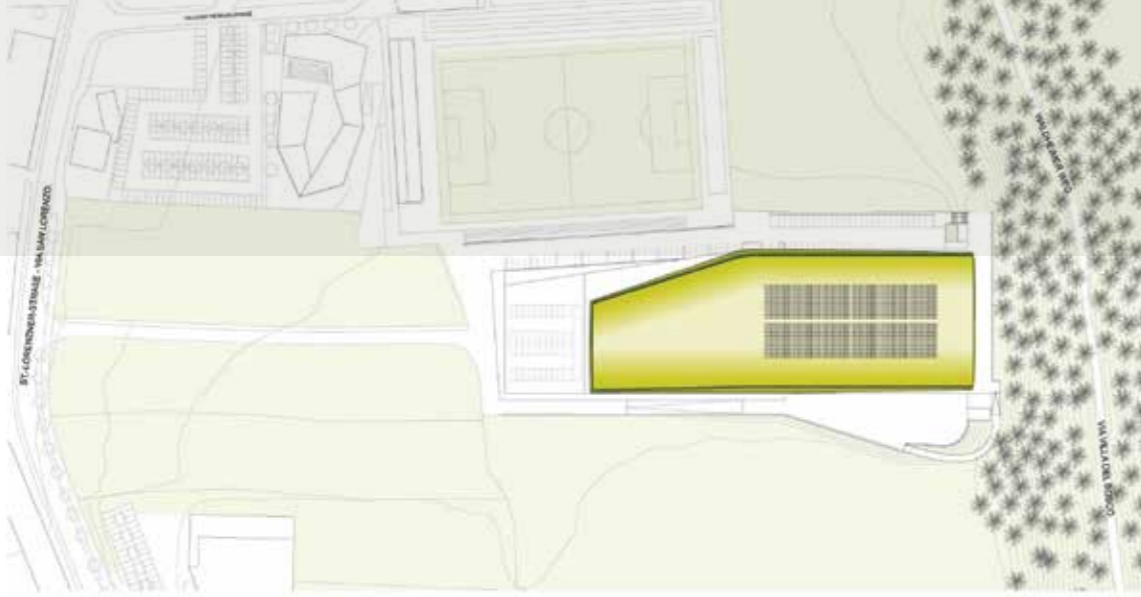
- 03 A tetőfelület sárga kent poliurea burkolattal borított, a helyi jégkorongcsapat tiszteletére választott színnel
- 04 A felső gyűrű, ahonnan az alatta lévő lelátókra lehet feljutni, és a V alakú oszlopok részletei
- 05 A jégpálya
- 06 Építkezés közben a tető fémszerkezetének látványa

a számukra fenntartott lelátók legmagasabb szintjét, amely így csak felülről lesz megközelíthető. A belső jégpálya a bejárat szintnél kb. 6 méterrel alacsonyabban, tehát nagyjából 3 méterrel az eredeti talajszint alatt helyezkedik el. A létesítmény részleges betemetésének nemcsak tájépítészeti célja van. Minden bizonytalansággal lehetővé teszi a nagy térfogat jobb tájba illesztését, de egyúttal a szükséges tereprendezési munkák mennyiségét is csökkenti. A kitermelt anyag egy részét közvetlenül a projektterületen használták fel tereprendezésre, az emelkedő tér kialakítására, ahonnan az aréna megközelíthető.

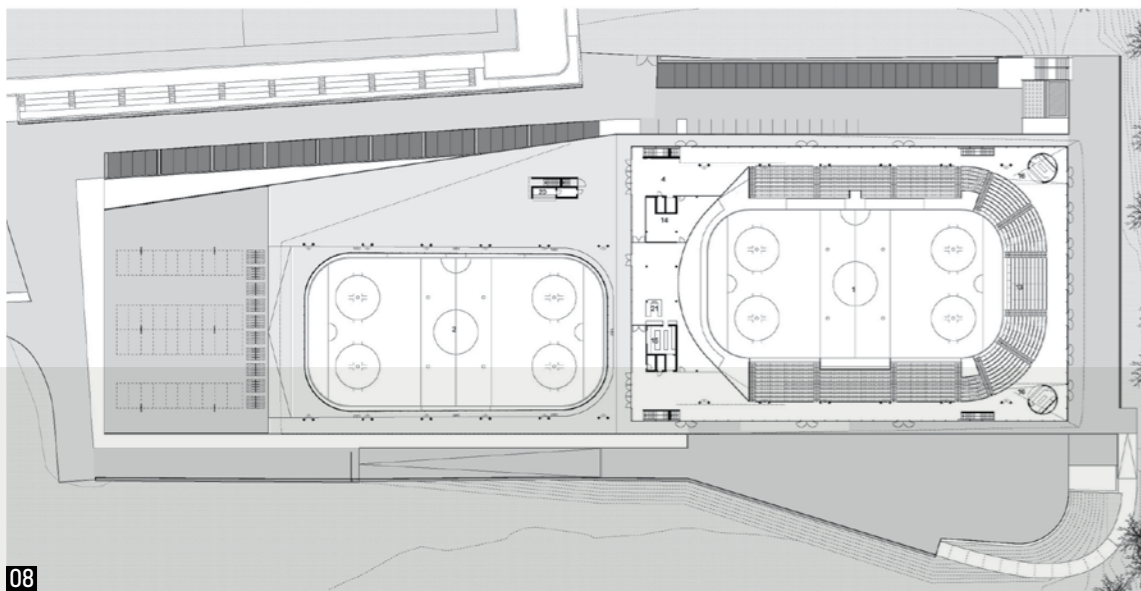
—Az épületbe belépve azonnal érthető a belső szervezés. A belső tér nyitott és minden irányból megközelíthető. Ez egy folyosó, amely gyűrű alakban körülveszi a „katlant”, a lelátókat, amelyek minden oldalról körülölelik a hat méterrel lejjebb lévő jégpályát. Az előcsarnokból megszakítás nélkül, egyszerű és természetes módon juthatunk el a helyünkre. A tető formája a létesítmény közepére, az esemény felé terel. A külső

peremtől kezdve enyhén leereszkedik, egyfajta szívoerőt hozva létre, amely a belső tér felé vonz bennünket; a lelátók első ülésora felett a tetőnek ez a lefelé irányuló mozgása hirtelen megszűnik, a tér felfelé kezd tágulni. A tető tömör tömege itt felnyílik, hogy a jégpálya fölé függesztett boltozatot alkosson. A lelátókon megállva magunk előtt két hatalmas teret látunk, egyet lent, a földre süllyesztve, egyet fent, a tetőszerkezetbe ágyazva. Dél felé, az erdei lejtő felé a tér nyitott marad. Az erdő – a pustervölgyi farkasok [3] birodalma (a HC Val Pusteria beceneve – *a ford.*) – belép a belső térbe, és egyfajta díszletként a verseny látványosságának részévé válik. Az üzlethelyiségek és a bár az előcsarnok felé nyitottak; azonban mozgatható falakkal könnyen elválaszthatók az arénától, és ily módon a létesítmény nyitvatartási idején kívül is hozzáférhetőek. A családi lelátó mellett található a „Kids Lounge”, a kisebb gyermekek számára kialakított, saját szaniterrel és pelenkázóasztallal ellátott játszótér. A bejáratú szint teljes vízszintes átláthatóságát csak két

04
05
06

07

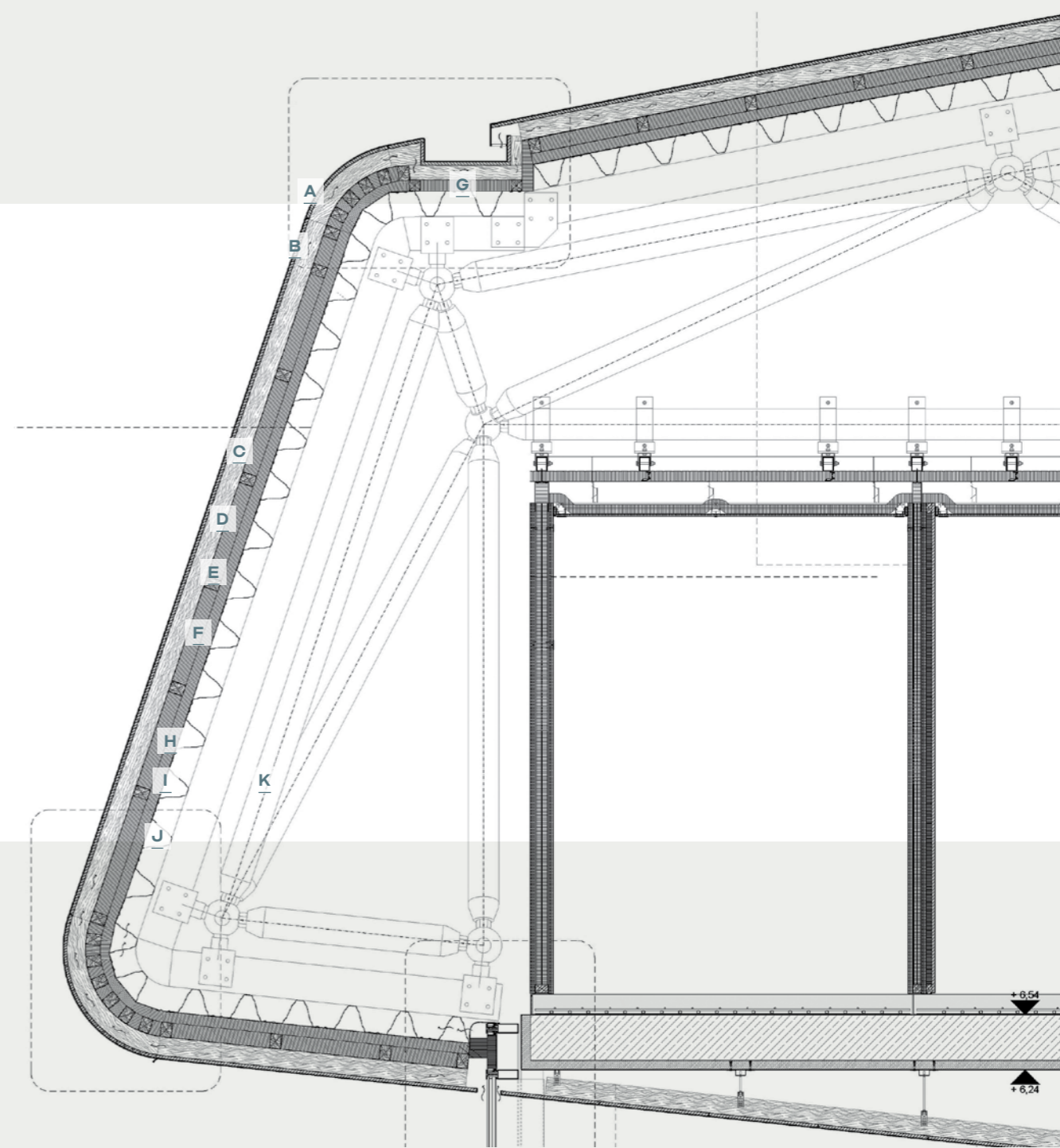
08

- 07 Helyszínrajz
 08 A két jégpálya földszinti alaprajza
 09 A tető szerkezeti részlete
 A tető fémszerkezetekkel készült, sajátos görbületek szerint modellezett fa alátétrétegekkel, amelyek a fenséges tető formáját adják

épületrész blokkolja: az öltözőkkel ellátott kiszolgálóterek, amelyek az alaptömbben két szinten találhatóak, és a prémium szektor, amely a tetőépítményben kapott helyet. A tető nem csupán egy építőelem, hanem valójában lakott. Két lépcsőház és lift vezet a felső szintre, a tetőtéri „szárny” belsejébe. A keleti lépcsőház mellett található a HC Pustertal emléktárgyak múzeuma: egy mindenki számára hozzáférhető kis kiállítótér, amelyben a brunói jég sport ötvenéves történetét mutatják be. Innen lehet bejutni a prémium szektorba és a „Wolves & Friends Lounge”-ba, amely egy üveglakon és két sor külső lelátón keresztül közvetlenül kapcsolódik az arénához. A keleti részen a szponzorok számára fenntartott privát boxok, míg a nyugati részen a sajtópáholy és a konyha található, amely egyszerre szolgálja ki a prémium szektort, a sajtó és a sportcsapatok számára fenntartott étkezőt. Az alaptömb két szintből áll. A felső szinten található a vendégcsapatok nézői számára kialakított lelátó, számukra külön bejárat áll rendelkezésre. A nyugati határ mentén húzódó úton keresztül a természetes talajszinten egy független külső jegypénztárhoz érnek. Innen a vendégek egy loggiaként kialakított előcsarnokba jutnak,

08

amely egyik oldalról a külső pályára, a másik oldalról pedig a számukra fenntartott lelátókra és a belső arénára nyílik. Normál rendezvények esetén a vendégsektorokat elválasztó korlátok kinyithatók, így a lelátóknak ez a része összeköthető a stadion többi részével. Ugyanezen a szinten, a vendéglátók mögött található a sportolók melegítő- és fitnesszterme, míg az oldalszárnyakban és a felső déli részen a létesítményt használó sportklubok irodái, technikai helyiségek, raktárak és a főtribünökön a nézők egészségügyi helyiségei. A bázis alsó szintjén, a lejtők szintjén található a létesítmény összes öltözője, a játékterek köré szervezett gyűrűben. A terület nyugati irányban történő süllyesztése lehetővé teszi a szintbeli megközelítést; így a különböző szektorok közvetlenül és függetlenül megközelíthetők a parkolóhelyektől. Északon, a két jégpálya között található az iskolai sport és a nyilvános korcsolyázás számára fenntartott terület. A diákok és a közönség számára a hozzáférés részben fedett rámpán keresztül történik, amely a létesítmény északi részén lévő térről enyhe, 3,2%-os lejtőn vezet a bejáratához. A rámpa és a külső jégpálya között található a curlingstadion két pályával, nézőtérrel és fenntartott öltözőkkel.

09

A Kétkomponensű, oldószermentes szórt poliuretán vízszigetelés, több rétegben, legalább 44%-os izocianát prepolymerrel B Fenyő rétegelt lemez, a vízszigetelés hordozórétege, nűtfédes, mindkét oldalán csiszolva C 60x100 mm lucfenyő szaruzat, közte átszellőztetett légrés D Nagymértékben páraáteresztő műanyag tetőfólia, $S_d \leq 0,2m$ E 60x80 mm lucfenyő szelemek, közte hőszigetelés	F Ásványi szálak, hidrofób hőszigetelés $\geq 70 \text{ kg/m}^3$ ömlesztett sűrűséggel, $\leq 0,032 \text{ W/mK}$ G 60x60 mm lucfenyő szelemek, közte hőszigetelés H Ásványi szálak, hidrofób hőszigetelés $\geq 70 \text{ kg/m}^3$ ömlesztett sűrűséggel, $\leq 0,032 \text{ W/mK}$ I Változó S_d értékű párazáró fólia, $S_d \leq 0,2-20m$, tömeg $\geq 100 \pm 10 \text{ g/m}^2$ J EPS 135/310 AK acél trapézlemez akusztikai perforációval, a látható oldalon poliészter bevonattal K Acélszerkezet

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Giustra, Martina: „Sea-fishing, Norway”, *Metszet*, Vol 12, No 6 (2021), pp 34-39.
- [2] Engelen, G B: „Gravity tectonics in the Northwestern Dolomites (N Italy)”, *Geologica ultraiectina*, Vol 13, (1963), pp 35-37, hozzáférhető: <<https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/216451>> [utolsó belépés: 2023-10-16].
- [3] Stauder, Julia - Omizzolo, Andrea - Streifeneder, Thomas - Favilli, Filippo: *Indagine Sull'Attitudine dei Residenti Verso il Ritorno del Lupo in Trentino*, Eurac Research, Bolzano 2019, DOI: <10.13140/RG.2.2.30133.32489> [utolsó belépés: 2023-10-16].

ÉPÍTÉS: CeZ Calderan Zanovello Architetti s.r.l. - s.t.p. | SZERKEZETI TERVEZÉS ÉS STATIKA: Herbert Mair | GÉPÉSZETI TERV: M&N Planconsulting